

ESTRAT CRÍTIC

Revista d'Arqueologia

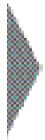
Número 4, 2010

Col·lectiu Estrat Jove

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Paraules per a Sana

Estrat Jove

Col·lectiu d'Estudiants d'Arqueologia de la Universitat Autònoma de Barcelona
estrat.jove@uab.cat

Encarnació Sanahuja, dona, arqueòloga marxista compromesa i militant activa en el moviment feminista, ha estat una figura amb unes conviccions fermes, que sovint l'han empès a fer camí en un ambient hostil que, tanmateix, no va minvar la seva determinació de tirar endavant amb els seus plantejaments i objectius. A pocs mesos de la seva mort, volem homenatjar-la amb quatre mots, per tal que quedi dit allò que cal no oblidar.

Vam conèixer l'Encarnació Sanahuja com a professora titular de la Universitat Autònoma de Barcelona, on impartí classe durant més de vint anys. La seva figura prengué rellevància en el camp de l'Arqueologia de les Dones així com, des d'una perspectiva feminista i marxista, en l'estudi de les Societats Prehistòriques en general. Les seves possibilitats investigadores, tanmateix, es veieren limitades, precisament, pels objectius, mètodes i plantejaments teòrics de la seva recerca, fet que es plasmà en la negativa de la seva habilitació com a Catedràtica per part d'un tribunal d'habilitació tal i com ella denuncià en el seu moment en altres llocs. Malgrat tot, la seva aportació al Coneixement Social fou extensa i brillant, tal i com demostra l'important llegat de publicacions, conjuntes i en solitari, i la influència que ha exercit sobre d'altres investigadors i investigadores.

Així mateix, destacada pionera del moviment feminista des de mitjans dels anys setanta, la seva dedicació a la lluita per la justícia, la dignitat i la llibertat femenina fou l'eix transversal de la seva vida en tots els àmbits en què participà. La seva activitat política i personal, en grups de dones, moviments socials, casals feministes i nombrosos

esdeveniments fou incansable i necessàriament radical. També sabé canviar de parer i adaptar el seu pensament a les noves realitats que anaren sorgint al llarg de la seva vida.

Les seves conviccions no només s'expressaven en l'acadèmia o la quotidianitat del dia a dia, sinó que la van portar també a prendre posicions, nominalment i física, a favor dels i les estudiants en moments tant difícils com els passats el darrer any arrel de la lluita contra Bolonya, quan la veiem participar a les Assemblees d'estudiants i oferir-nos el seu suport.

Nosaltres, els i les seves alumnes, no tan sols volem parlar aquí dels seus mèrits i fites acadèmiques, sinó del seu esforç i tenacitat a l'hora de transmetre'ns un esperit crític, incessant qüestionador del pensament patriarcal i neoliberal que l'escola tradicional imperant a l'acadèmia ens vol inculcar.

Per aquelles i aquells que hem decidit fer de l'Arqueologia Social una manera d'encarar aquest món, la seva guia ens va portar a reflexionar sobre la necessitat de "focalitzar la investigació en allò femení i masculí com elements en la societat i forces dins del procés històric." Així mateix ens ha proporcionat les eines per a "abordar l'estudi de qualsevol societat humana del passat a partir de la materialitat social, terme que inclou les manifestacions físiques concernents a les tres condicions objectives de la vida social: dones, homes i condicions materials (món dels objectes)".

En aquesta línia ens ha impulsat a aprendre a reflexionar, entre altres coses, sobre un dels

aspectes més bàsics de les societats humanes: les diferències i dissimetries sexuals i de gènere, a racionalitzar-les i explicar-les amb profunditat històrica. Sanahuja ens va ensenyar a reivindicar i reconèixer la nostra/vostra participació a la història com a dones, a veure que existim i existirem i que el paper que hem protagonitzat i protagonitzem no ha de ser mai més ocultat ni menystingut. Ella ens va fer veure la importància d'escriure en femení, i el significat que aquesta fórmula duu intrínseca en relació al respecte a nosaltres i vosaltres, les dones.

Als homes ens conduí a entrar en contradicció amb una realitat injusta que a voltes ens és massa còmoda. Ens ensenyà a reflexionar per a la quotidianitat i per a l'acadèmia, ens féu descobrir la uniformització que ens imposa el patriarcat, que ens obliga a jugar un paper insà, agressiu i negatiu a risc d'ésser molt durament reprimits si no complim els trets que ha de presentar un bon mascle...

Sabem que l'Encarnació encara tenia moltes coses per aportar, a nosaltres i a tota la societat, a les dones, al homes. És una pèrdua irreparable i encara voldríem consultar-li moltíssimes coses. Peròensem que la seva incansable lluita ha tingut els seus fruits: nosaltres en som una bona prova, una generació d'arqueòlegs i arqueòlogues sensibles a les problemàtiques de classe, gènere i sexe, que farà tot el possible per mantenir viva la crítica i la reflexió constant que ella ens va fer despertar, desenvolupar i aplicar a molts dels aspectes de la nostra vida acadèmica, política i personal.

A la fi, ens adonem que no estem parlant d'un final pròpiament dit, sinó de tots els inicis que ella va provocar. Per tot el que hem après de tu, i tot el que això ens permet viure i canviar, gràcies Sana!

Col·lectiu d'Estudiants d'Arqueologia Estrat Jove

Bellaterra, 25/3/2010 ■

Bibliografia

SANAHUJA YLL, E. (2002): *Cuerpos sexuados, objetos y prehistoria*. Càtedra, Madrid.

SANAHUJA YLL, E. (2001): "Feminismo, marxismo y arqueología." *Astigi Vetus* nº 1: 59. (La traducció és nostra).